

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ
Державний методичний центр навчальних закладів
культури і мистецтв

ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

**Програма
для вищих навчальних закладів культури і мистецтв
I–II рівнів акредитації**

**Спеціальність
“Народна художня творчість”**

**Спеціалізація
“Народне інструментальне мистецтво”
(народні інструменти)**

Київ – 2008

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ
Державний методичний центр навчальних закладів
культури і мистецтв

ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

Програма
для вищих навчальних закладів культури і мистецтв
I–II рівнів акредитації

Спеціальність
“Народна художня творчість”
Спеціалізація
“Народне інструментальне мистецтво”
(народні інструменти)

Київ – 2008

Видання здійснено на замовлення Державного методичного центру навчальних закладів культури і мистецтв України

ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

Програма для вищих навчальних закладів культури і мистецтв І–ІІ рівнів акредитації. – Вінниця: НОВА КНИГА, 2008. – 12 с.

Укладач	<i>С. Д. Лотоцька</i> – викладач Калуського коледжу культури і мистецтв
За участю:	О. П. Журавінської (скрипка) М. І. Гаврильчак (цимболи) М. С. Довгалок (бандура) С. Т. Мельничин (гітара)
Рецензенти:	<i>М. В. Черепанин</i> – доктор мистецтвознавства, професор, зав. кафедри музикознавства Інституту культури і мистецтв Прикарпатського університету ім. Василя Стуса <i>С. Яцишин</i> – викладач Самбірського училища культури
Редактор	<i>І. Б. Атаманчук</i>
Відповідальний за випуск	<i>Т. Ф. Стронько</i>

Навчальне видання

Формат 60×84_{1/16}. Папір офсетний. Друк ризографічний.

Ум. друк. арк. 0,7. Наклад 100 прим.

ПП “НОВА КНИГА” м. Вінниця, вул. Квятека, 20

Свідоцтво про внесення суб’єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції

ДК №2646 від 11.10.2006 р.

Тел. (0432)52-34-80, 52-34-82 Факс 52-34-81

E-mail: info@novaknyha.com.ua

© Державний методичний центр навчальних закладів культури і мистецтв України, 2008

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма з навчальної дисципліни “Педагогічна практика з фаху” розрахована на студентів вищих навчальних закладів І–ІІ рівнів акредитації училищ (коледжів) культури та мистецтв на основі неповної загальної середньої освіти.

Програма укладена з врахуванням вимог державного стандарту нормативної навчальної дисципліни “Педагогічна практика”.

При підготовці програми врахований принцип комплексного вивчення студентами предметів циклу професійно-практичної підготовки, який передбачає оволодіння ними поряд з предметом “Педагогічна практика” таких предметів: “Спеціальний музичний інструмент”, “Методика викладання фахових дисциплін”, “Теорія музики”, “Музична література”, “Гармонія”, “Аналіз музичних форм”, “Вікова педагогіка і психологія”.

До програми додається рекомендована методична та навчальна література.

Майбутня професія вимагає від випускника цілого комплексу теоретичних і практичних знань, умінь і навичок.

МЕТА КУРСУ – набуття студентами знань і практичних навичок.

“Педагогічна практика з фаху” займає важливе місце у підготовці кваліфікованого спеціаліста.

Головне завдання педагогічної практики – підготувати студента-практиканта до самостійної професійної роботи в якості викладача фахових дисциплін дитячих музичних шкіл, шкіл естетичного виховання та шкіл мистецтв.

Основними принципами організації та проведення педагогічної практики є:

- максимальне наближення практичного навчання до умов майбутньої професійної діяльності;
- самостійний розвиток студента при кваліфікованому керівництві викладача-консультанта та при його постійному контролі;
- створення умов для розвитку творчих здібностей майбутнього музиканта-педагога.

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

Кредити	Аудиторні заняття	Самостійна робота
108 /2	60	48

Розподіл годин по семестрах

Курс	IV	IV
Семестр	VII	VIII
Кількість тижнів	17	13
Кількість годин в тиждень	2	2
Всього годин	54	54
Аудиторні заняття	34	26
Самостійна робота	20	28
Форма контролю	Контрольне заняття	Контрольне заняття

Методичні рекомендації

Загальне методичне керівництво і проведення практики здійснює викладач-консультант. Основну увагу він повинен приділяти вихованню у студента інтересу і творчого відношення до педагогічної діяльності, розкривати найбільш раціональні методи розвитку виконавських навиків в учнів різної музичної підготовки та різних музичних здібностей.

При проведенні заняття з педагогічної практики закріплюються теоретичні знання, набуті студентами при вивченні предметів “Методика викладання фахових дисциплін” та практичні навички, здобуті в процесі вивчення предмета “Спеціальний музичний інструмент”, формуються практичні навички і уміння проведення уроків з предмета “Спеціальність”.

Основні напрямки роботи:

- професійне ведення навчальної документації;
- оволодіння основними формами і методами проведення уроків, дотримуючись всіх структурних елементів;
- вміння аналізувати виконане учнем домашнє завдання і знаходити шляхи усунення виявлених недоліків;
- вміння чітко формулювати домашнє завдання;
- вміння доступно пояснювати новий матеріал;
- вміння оцінити роботу учня;
- вміння заохотити учня до занять;
- вміння організувати самопідготовку до занять.

На початкових заняттях варто проводити пасивну практику, а через декілька занять – активну; доцільно проводити так звані змішані заняття.

Успішному вирішенню головних завдань курсу сприятиме чітко спланована робота в процесі навчання.

При підборі репертуару необхідно вирішити 2 основні питання:

- які нові знання і навички набуває студент-практикант і учень, працюючи над даним твором;
- розвитку яких сторін особистості практиканта і учня буде сприяти зміст твору, що виконується.

Репертуар відіграє вирішальну роль у формуванні майбутнього спеціаліста, у вихованні його художнього смаку, музичного мислення, розвитку професійних навиків гри на інструменті. Навчальний репертуар повинен виховувати особистість учня, збагачувати його духовний світ, сприяти його всебічному розвитку.

При підборі репертуару необхідно враховувати рівень музичної підготовки учня, його музичні здібності.

До репертуару повинні входити твори світової класики і твори сучасних композиторів, оригінальні твори та обробки пісень і танців.

Підбір репертуару має бути систематизований для планомірного розвитку виконавських навиків.

Майбутній викладач фахових дисциплін повинен запам’ятати, що **вдало підібраний репертуар – запорука успішного навчання.**

Велику увагу слід приділити вивченню творів композиторів-класиків.

Однією з найскладніших ділянок виховання і навчання є **робота над поліфонічними творами.** Вивчення поліфонічних творів сприятливо впливає на загальний музичний розвиток, активізує сприйняття багатоплановості музичної тканини. Часто в багатьох творах гомофону-гармонічного складу приходиться стикатися з елементами поліфонії, тому вивчення поліфонічних творів не можна недооцінювати.

Важливе місце в музично-виконавському розвитку учнів займають **твори великої форми.** Робота над ними є основою формування масштабного музичного мислення, що необхідне при подальшому розвитку виконавської майстерності.

До репертуару треба включати твори різноманітні за стилем, жанром, формою. Потрібно враховувати національні особливості, традиції краю, де буде працювати випускник.

Повноцінне розкриття змісту музичного твору неможливе без постійного розвитку виконавської техніки студента.

Розвитку технічних навиків сприяє систематичне *освоєння інструктивного (технічного) матеріалу* – гам, арпеджіо, акордів, вправ, етюдів.

В кожному семестрі рекомендується проводити контрольне заняття у формі академічного концерту, на якому учень виконує 2–3 п'єси художнього репертуару.

Навчання здійснюється за традиційною методикою:

- визначення музичних здібностей учня;
- підбір репертуару;
- оформлення навчально-методичної документації;
- проведення уроків з фаху.

Робота в училищі включає:

- вивчення технічного матеріалу (гами, арпеджіо, акорди, вправи, етюди на різні види техніки);
- вивчення ілюстративних творів різних за стилями, формою і характером з поступово зростаючими виконавськими труднощами.

Самостійно студент працює над досконалим вивченням програмного матеріалу учня, ознайомлюється з репертуарними збірниками для учнів ДМШ, працює з методичною літературою, відвідує заняття з фаху в дитячих музичних школах, школах естетичного виховання та школах мистецтв.

Форми роботи – індивідуальні заняття; самостійна робота.

Підсумкова оцінка виставляється у VIII семестрі.

Програма складена з урахуванням сучасних вимог у підготовці кваліфікованих спеціалістів.

ЗМІСТ КУРСУ

IV курс

VII семестр

Протягом семестру студент повинен здобути навички проведення індивідуальних уроків з фаху, навчитися визначати музичні здібності учня, підбирати програму (репертуар), оформляти навчально-методичну документацію.

Студент-практикант проводить уроки, на яких працює з учнем над технічним матеріалом (гами, арпеджіо, акорди, вправи, етюди на різні види техніки) та художнім репертуаром (3–4 твори, різні за стилями, формою, характером).

В кінці семестру проводиться контрольне заняття у формі академічного концерту, на якому учень виконує 2 твори. Студенти-практиканти обговорюють рівень виконання програми учнями, виставляють оцінки.

Студент заповнює характеристику учня.

Самостійна робота:

- досконале вивчення матеріалу навчальної програми учня;
- ознайомлення з репертуарними збірниками для учнів ДМШ;
- робота з методичною літературою;
- відвідування занять із фаху в дитячих музичних школах, школах естетичного виховання та школах мистецтв

Контрольне заняття:

студент проводить відкрите заняття з фаху з учнем школи педагогічної практики.

VIII семестр

Протягом семестру студент продовжує опановувати мистецтво викладання фахових дисциплін:

- складає репертуарний план;
- заповнює навчально-методичну документацію;
- проводить уроки з фаху, урізноманітнюючи форми і методи, дотримуючись усіх структурних елементів.

Самостійна робота:

- досконале вивчення матеріалу навчальної програми учня;
- ознайомлення з репертуарними збірниками для учнів ДМШ;
- робота з методичною літературою;
- відвідування занять із фаху в дитячих музичних школах, школах естетичного виховання та школах мистецтв.

Контрольне заняття:

Студенти проводять академічний концерт учнів свого класу з детальним обговорення результатів виступів і детальною мотивацією оцінювання знань учнів.

Примітка: Викладач-консультант може організувати проведення занять студента-практиканта з учнями молодших і старших класів. Це дозволить студенту-практиканту навчитися працювати з учнями різного рівня підготовки.

РЕКОМЕНДОВАНА МЕТОДИЧНА ЛІТЕРАТУРА (БАЯН, АКОРДЕОН)

1. *Алексеев И.* Викладання гри на баяні. – К.: Музична Україна, 1957.
2. *Акимов Ю.* Некоторые проблемы теории исполнительства на баяне. – М.: Музыка, 1980.
3. *Власов В.* Методика работы баяниста над полифоническими произведениями. – М.: Музыка, 1991.
4. *Горенко Л.* Работа баяниста над музичним твором. – К.: Музична Україна, 1982.
5. *Давидов М.* Теоретичні основи формування виконавської майстерності баяниста. – К.: Музична Україна, 1997.
6. *Давидов М.* Теоретичні основи формування виконавської майстерності баяниста (акордеоніста). – К.: Музична Україна. – 2004.
7. *Коцюба М.* Деякі прийоми звуковидобування на баяні. – К.: Музична Україна, 1978.
8. *Липс Ф.* Искусство игры на баяне. – М.: Советский композитор, 1985.
9. *Оберюхтин М.* Проблемы исполнительства на баяні. – К.: Музична Україна, 1989.
10. *Паньков О.* О работе баяниста над ритмом. – М.: Музыка, 1986.
11. *Поletaев А.* Пятипальцевая аппликатура на баяне. – М.: Музыка, 1962.
12. *Ризоль М.* Принципы применения пятипальцевой аппликатуры на баяне. – М.: Советский композитор, 1977.
13. *Судариков А.* Исполнительская техника баяниста. – М.: Музыка, 1986.
14. *Чиняков А.* Преодоление технических трудностей на баяне. – М., 1962.
15. *Яшкевич И.* Звукоизвлечение на баяне и аккордеоне. – М., 1972.
16. *Баян и баянисты.* – М., 1969–1987.

НАВЧАЛЬНА ЛІТЕРАТУРА

1. *Акимов Ю.* Школа игры на баяне. – М.: Сов.композитор, 1990.
2. *Альбом баяниста.* Державне видавництво образотворчого мистецтва і музичної літератури. – К., 1956–1999.

3. *Антология* літератури для баяна. – М.: Музыка, 1985–2001.
4. *Басурманов А. С.* Самоучитель игры на баяне. – М.: Сов. композитор, 1989.
5. *Бах Й. С.* Хорошо темперированный клавир. – М.: Музыка, 1990.
6. *Бах Й. С.* Инвенции и симфонии. – М.: Музыка, 1991.
7. *Бах Й. С.* Маленькие прелюдии и фуги. – М.: Музыка, 1983.
8. *Баян в музучилище.* – М.: Сов. композитор, 1970–1996.
9. *Баян I–V класи.* – К.: Музична Україна, 1970–1998.
10. *Готово-выборный баян в музучилище.* – М.: Сов. композитор, 1970–1996.
11. *Играй, мой баян.* Вып. 1–30. – М.: Воениздат, 1958–1985.
12. *Этюды для аккордеона.* – М.: Музыка, 1970–1987.
13. *Этюды для баяна.* – К.: Музична Україна, 1970–1996.
14. *Лушников В.* Школа игры на аккордеоне. – М.: Сов. композитор, 1985.
15. *Мирек А.* Самоучитель игры на аккордеоне. – М.: Сов. композитор, 1984.
16. *Онегин О.* Школа игры на баяне. – М.: Музыка, 1980.
17. *Хрестоматия педагогического репертуара для баяна.* – М.: Музыка, 1960–1996.
18. *Хрестоматия педагогического репертуара для аккордеона.* – М.: Музыка, 1960–1996.
19. *Черні К.* Мистецтво біглості пальців. Ор. 740. – К.: Музична Україна, 1972.

РЕКОМЕНДОВАНА МЕТОДИЧНА ЛІТЕРАТУРА (ГІТАРА)

1. *Видадь Р.* Заметки о гитаре, предлагаемые Андресом Сеговией. – М.: Музыка, 1990.
2. *Вольман Б.* Гитара и гитаристы. – Л.: Музыка, 1968.
3. *Вольман Б.* Гитара. – М.: Музыка, 1980.
4. *Газарян С.* Рассказ о гитаре. – М.: Детская литература, 1989.
5. *Ларичев Е., Назаров А.* Музыкальный альманах. Гитара. Вып. I. – М.: Музыка, 1989
6. *Шарнассе Э.* Шестиструнная гитара. – М.: Музыка, 1991
7. *Школи гри на гітарі М. Каркассі, П. Агафошина, О. Іванова-Крамського, Є. Ларічева.*

НАВЧАЛЬНА ЛІТЕРАТУРА

1. *Агафошин П.* Школа игры на шестиструнной гитаре. – М.: Музыка, 1985.
2. *Альбом для детей.* Произведения для шестиструнной гитары. Вып. II. – М.: Музыка, 1987.
3. *Альбом начинающего гитариста.* – Л.: Советский композитор, 1990.
4. *Вибрані етюди для шестиструнної гітари.* – К., 1980.
5. *Етюди для шестиструнної гітари на різні види техніки.* Вип. 1. – К.: Музична Україна, 1981.
6. *Затинченко О.* Гітара дітям. – К.: Музична Україна, 2002.
7. *Іванова Л.* Легкие пьесы для гитары. – СПб: Композитор, 1999.
8. *Іванов-Крамської А.* Школа игры на шестиструнной гитаре. – М., 1980.
9. *Каркассі М.* Школа гри на шестиструнній гітарі. – К: Мелосвіт, 2002.
10. *Кузнєцов І.* Техніка гри на шестиструнній гітарі. – К., 1972.
11. *Ларичев Е.* Самоучитель игры на гитаре. – М.: Музыка, 1988.
12. *Манилов В.* Учись аккомпанировать. – К.: Музыкальная Украина, 1990.
13. *Манилов В.* Українські та російські народні пісні під акомпанемент гітари. – К.: Музична Україна, 1995.
14. *Нова гітарна музика.* Вип. I. – К.: Мелосвіт, 2001.
15. *Павленко А.* Гітарна панорама. Вип. I, II. – К.: Мелосвіт, 2001, 2002.
16. *Популярна музика в обробці для гітари.* – К.: Мелосвіт, 2001.
17. *Чеченя К.* Оригінальні твори та обробки популярних мелодій. – К.: Мелосвіт, 2000.
18. *Шестиструнна гітара.* 1–5 кл. ДМШ. – К.: Музична Україна, 1984, 1985, 1989.
19. *Яшинєв В., Вольман Б.* Перші кроки гітариста. – Л.: Музыка, 1979.

РЕКОМЕНДОВАНА МЕТОДИЧНА ЛІТЕРАТУРА (БАНДУРА)

1. *Асаф'єв А.* Музична форма як процес. – Л., 1963.
2. *Баїтан С., Омельченко А.* Школа гри на бандурі. – К., 1994.
3. *Дутчак В.* Аранжування для бандури. – Ів-Фр., 2001.

4. *Кабачок В., Юцевич О.* Школа гри на бандурі. – К., 1958.
5. *Мандзюк Л.* Звукові барви бандури, як результат свідомої роботи над технікою. – Харків, 2001.
6. *Опришко М.* Школа гри на бандурі. – К., 1967.

РЕКОМЕНДОВАНА МЕТОДИЧНА ЛІТЕРАТУРА (СКРИПКА)

1. *Вибрані* етюди для скрипки соло. – М.: Музика, 1985.
2. *Григорян А.* Гами і арпеджіо для скрипки. – М.: Музика, 1988.
3. *Kayzer.* 36 etuden fur violine. I, II, III. – Editio Musica Budapest.
4. *Концертний* репертуар скрипаля. – М.: Музика, 1978.
5. *Крих Ю., Лужний В.* Школа гри на скрипці. – К.: Музична Україна, 1988.
6. *Погожева Т.* Вопросы методики обучения игре на скрипке. – М.: Музыка, 1966.
7. *Скрипка.* Випуск II, III. – К.: Музична Україна, 1983.
8. *Стеценко В.* Методика гри на скрипці. К.: Музична Україна, 1987.
9. *Стеценко В.* Методика гри на скрипці (частина II). – К.: Музична Україна, 1988.
10. *Юный скрипач.* Вып. III. – М.: Советский композитор, 1988.
11. *Ямпольский И.* Основы скрипичной аппликуратуры. – М.: Музыка, 1977.

РЕКОМЕНДОВАНА МЕТОДИЧНА ЛІТЕРАТУРА (ЦИМБАЛИ)

1. *Концерти* і п'єси великої форми. Вівальді А. Концерт ля-мінор для скрипки з оркестром. – М.: Музика, 1982.
2. *Концертні* твори для цимбал і фортепіано. – К.: Музична Україна, 1981.
3. *Логвін В.* Хрестоматія цимбального акомпанементу. – Рівне, 1995.
4. *Незовибатько О.* Школа гри на українських цимбалах. – К.: Мистецтво, 1966.
5. *Цимбали.* I випуск. – К.: Музична Україна, 1991.
6. *Цимбали.* 2 випуск. – К.: Музична Україна, 1991.